

PÕLLUMAJANDUSE JA MAAELU ARENGU NÕUKOGU

PROTOKOLL

Tallinn

PMAN istung 26.02.2014

26. veebruar 2014 nr 7.2-6/1

Algus kell 13.00, lõpp 15.30

Juhatas: Helir-Valdor Seeder

Protokollis: Triin Kraav ja Veronika Vallner-Kranich

Võtsid osa: Helir-Valdor Seeder, Toomas Kevvai, Illar Lemetti, Jaan Kallas, Mait Klaassen, Kalev Kreegipuu, Indrek Laas, Liia Lust, Aavo Mölder, Tõnu Post, Sirje Potisepp, Martin Repinski, Kalmer Visnapuu, Taavi Ehrpais.

Puudusid: Ants Noot, Signe Sarah Arro (asendaja Margus Timmo), Aivar Kallas (asendas Merit Mikk), Kalle Reiter (asendas Madis Kahu), Raivo Külasepp, Vello Ilves, Jaak Läänemets, Tiit Niilo, Kaul Nurm (asendas Kalle Hamburg), Tiina Saron, Ivar Sikk (asendas Margo Keerme), Vahur Vingisaar (asendaja Alar Oherd).

Kutsutud: Roomet Sõrmus, Mai Talvik, Ragni Raiste, Triin Kraav, Veronika Vallner-Kranich, Olavi Petron, Marko Gorban, Katrin Rannik, Madli Karjatse, Madis Pärtel, Andres Luus, Karin Volmer, Jane Mättik, Kristjan Piirimäe.

Päevakord:

1. Põllumajanduslikud otsetoetused:
 - a) määruste muudatused 2014. a;
 - b) ettevalmistused 2015. a rakendusteks.
2. Nõuetele vastavus 2014. a.
3. MAK pindala- ja loomatoetuste taotlemine 2014. a.
4. Ülevaade Eesti mahepõllumajanduse arengukava 2014-2020 hetkesisust.

1. Põllumajanduslikud otsetoetused: a) määruste muudatused 2014. a ja b) ettevalmistused 2015. a rakendusteks (Mai Talvik).

Anti ülevaade käesoleva aasta muudatustest ühtse pindalatoetuse taotlemisel. Olulisem muudatus on see, et sellest aastast kaotati ära põllumajandusmaa referentspiirang so 30.06.2003 toetusõiguslikkuse nõue. Üleminekutoetusi käesoleval aastal ei maksta, kuid kuna üleminekutoetuste toetusõiguste üleandmist on võimalik edasi anda vaatamata sellele, et neid

toetusi käesoleval aastal ei maksta, tuli kehtestada selle kohta eraldi määrus. 2014. aastal saab taotleda ühtset pindalatoetust ning piimasektori eritoetust. Samuti anti põgus ülevaade uue perioodi võimalikest toetustest (ÜPT, noorte põllumajandustootjate toetus, rohestamise toetus, väiketootjate toetus) ning uuest ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (ÜPP) väljatöötamise kavatsusest. Arutelu käigus tekkis kaks küsimust, mille osas ootame ettepanekuid.

1. Rohestamise tingimus põllumajanduskultuuride mitmekesistamise osas tuleb liikmesriigil määrata perioodi kultuuride kontrollimiseks. Kas need kultuurid, mida on kontrollida vaja, ka sel ajal veel realselt kasvavad? Kõnealune periood võiks olla nt. 15.05-31.08?
2. Ökoloogilise kasutuseesmärgiga alade määramine (nn *ökoalad*) ja nõuetel vastavuse süsteemi alt määratud elemendid- millised elemendid võiksid olla Eesti oludes arvestatavad? Samuti tuleb arvestada sellega, et kui nõuetele vastavuse raames on määratud maastikuelemendid, siis need lähevad ka toetusõigusliku pindala arvestusesse kohustusega neid säilitada ning on ühtlasi ka arvestatavad sellisel juhul nn ökoaladena ning võimalusel suuremas ulatuses kui seda muidu on lubatud. Juhul kui elemendid on määratud vaid ökoaladeks ja ei ole NV süsteemis määratud, siis lähevad nad arvesse vaid ökoalade 5% arvestuses ja need alad ei kuulu toetusõigusliku pindala hulka ning ei pea ka säilitama, vaid võivad aastati olla erinevates kohtades (nt. kesa).

Visnapuu: kunagi oli laual veiseliha kasvatamise toetus, aga miks sellest praegu ei enam ei räägita? Teeme ettepaneku ka see sektor lisada analüüside hulka.

Talvik: analüüsid erinevate sektorite kohta on tegemisel.

Kreepuu: seotud toetuste osas oli ka seakasvatusektor, mis sellest on saanud?

Talvik: seakasvatusele on plaanis seotud toetust anda vaid 2014. aastal ning see oleks üheaastane toetus. Praeguseks on vastavasuline kiri ametlikult EK-le edastatud ja ootame vastust, mis peaks tulema lähiajal.

Taavi Ehrpais: metsandussektor, kas sellel on ka mingi analüüs taga või hinnatud?

Talvik: oleme saanud tootjatelt palju tagasisidet, et leidub selliseid isikuid, kes tegelevad ainult metsamajandusega ja me soovime sellele küsimusele tuge leida. Toetuse saamise tingimus, oleks see, et kui taotleja tegeleb põhitegevusena vaid metsamajandusega, siis ta ei klassifitseeri, kuid kui metsamajandus on nn kõrvaltegevus, siis on tegemist ikkagi aktiivse tootjaga ja sel juhul ta saaks toetust.

Seeder: siin on kaudne viide aktiivsele tootjale.

Oherd: kuni 39ha tingimus, kas maaomanikud ei hakka nüüd neid lisatoetusi endale võtma? Kuidas ümberjaotav toetus mõjutab rendihindu?

Talvik: me ei saa rendihinna muutumist kuidagi ära hoida kahjuks.

Seeder: kõik analüüsid ja hinnangud on spekulatiivsed ning 100%-liselt nendega arvestada ei saa.. ÜPP-s seadustame selle, mis on EL määrustes kirjas. 39 ha pannakse kirja võimalusena, mida ei pea kasutama.

Mölder: kuidas meie rahalised tingimused siis hakkavad säilima? Enne, kui selliseid otsuseid tehakse, tuleks põhjalikult analüüsida. Miks on ümberjaotava toetuse võimalus ikkagi seaduses sees ja kuidas see raha ikkagi jagunemisele läheb?

Kreepuu: kas võiksime ümberjaotavat toetust seadusse mitte sisse kirjutada? Või kui seadusse kirjutame, kas saaksime lisatingimuse juurde sätestada? Enne kui ümberjaotavat toetust rakendada peaks seda analüüsima.

Talvik: seaduses peaksid olema kriteeriumid toetuse rakendamiseks ja mille alusel otsustatakse, kirja ei panda täpset numbrit, vaid „kuni“ ha arv.

Kahu: kas saaks purustajad välistada aktiivsest tootjast?

Piirimäe: ega head lahendust ei olegi välja pakkuda purustamisele.

Klaassen: purustamine ei üldsegi mitte kahjulik tegevus, vaid tekitab lisahuumust.

Kallas: eeldame et sel aastal tuleb ca 10-12% taotlusi juurde. Juba praegu on PRIA-sse tulnud ca 2300? taotlust uude maade arvele võtmiseks, millest osa on deklareeritud metsafirmade poolt, kes on metsa maha võtnud ja arvavad, et raiesmik ongi puhas põld. Seega hakatakse taas selliste massiividega katsetatama.

Oherd: purustamine ei ole iseenesest paha, aga halvaks muutub ta siis, kui kogu pinna ulatuses ja pidevalt seda tehakse. Pigem võiks lubada mitme aasta tagant seda tegevust nt 2 a. järjest lubatud hekseldada ja siis mingiks ajaks piir peal?

Hamburg: 2 aastat liblikõielisi purustada on OK, aga rohumaadel 5 aastat järjest purustada ei ole lubatud?

Timmo: äärealadel, kus meie tegutseme on purustamine meile küll üsna vajalik tegevus ja tõstab mullaviljakust. Väga teretulnud on ühistuline tootmine ja selle algatusega oleme juba tegelnud, et neid rohkem oleks. Ei saa nii kitsalt seda aspekti vaadata, et tahame ainult suuri tootjaid, et nemad jääksid järgi. Näeme, et purustamine peaks ikkagi säilima ja tehtagu pigem teatud aja tagant, aga päris ära võtta ei ole õige.

Mikk: kui tekib koristamise kohustus, siis hakatakse vedama seda igale poole sh ka metsa alla ja seda ei suuda me kontrollida ja siis on ka keskkonnakahju oluliselt suurem.

Seeder: ei usu, et annab efekti, kui me laseme teatud aja tagant purustada ja sellega eraldada tegelikud tootjad mitte tegelikest. Seda enam et PRIA-l läheb see kontrollimine väga keeruliseks.

Lust: PR säilitamine, uue perioodi kohustus, kas siis samadel alustel? Kuidas statistika näitab, kas on vähenenud? Kas metsasuse erisuse andmeid on kusagil näha ka? Ökoalade variandid on ka mitmeid, kas see peab sügiseks olema registrisse viidud?

Talvik: vanal perioodil oli LR tasemel säilitamine 10%. Uuel perioodil on mindud rangemaks LR tasandil ja nüüd kohustuseks 10% asemel 5%. PR pindala ei ole vähenenud. Mis puudutab metsasuse erisuse andmeid, siis need ei ole kättesaadavad, kuid ökoalade lähevad 2015. a toetustaotlustele ja tootja peab taotlusele ise nad märkima.

Seeder: millal on KOM-ga läbirääkimised selles osas, mis puudutab metsasuse erisust?

Talvik: lähema paari kuu jooksul.

Repinski: purustamise kohta ettepanek, et need kes heina ei vaja ja ei tea kuhu seda panna, võiksid ära anda loomakasvatajatele ja seda tasuta.

Mättik: pikaajaline purustamine muudab mullad oluliselt happelisemaks.

Kahu: kui saaks panna seadusse nii, et purustamise jäägid viia mulda (künda sisse). Väike vastuolu tekib ristiku juures. 1 a. kasvatakse ja teisel viiakse mulda. Seda annaks siduda ka mullaboniteediga. Seda tehti ka vanasti.

Timmo: väikse maaomaniku puhul (5-10 ha) hoiab purustamine ühelt poolt ära võsastumist ja parandab ka visuaalset pilti. Selle eesmärk on ka maa korrastamise mõte. Nt kui lisada tingimus, et üle 20% üldkasutatavast maast ei tohi purustada?

Ettepanekud: 1) seaduse juures kaaluda mitte sätestada ümberjaotavat toetust ja 2) purustamise osas ettepanek keelustada või lubada teatud aja jooksul (nt 2. a).

2. Nõuetele vastavus 2014. a (Madli Karjatse)

Anti ülevaade 2014. a osas nõuetele vastavuse süsteemi muudatustest. Suuri muudatusi ei ole, kõik valdkonnad on rakendatud ja uusi juurde ei lisandu. Head põllumajandus- ja keskkonnatingimused: reavahede hooldamine – lisatud jõulupuuistandused ja puukoolid. Täiendatud nõuet looduskaitse nõude osas, kus ei tohi häirida linde pesitsemise ajal ja ei tohi rikkuda looduskaitse direktiivi lisas olevaid taimeliike. KM 2 nõue on käesolevast aastast üle tulnud HPK nõudeks (põhjavee kaitse). Väetise- ja taimekaitsevahendite (VTK) nõuete muudatused tulenevad muudatustest veeseaduses ja taimekaitseaduses. Väetiste nõue 6: alates 1.7.2014 hakkab kehtima veeseaduse muudatus, mille järgi põllumajandusministri määrusega kehtestatakse P ja N kasutamise normid. Muudatus taimekaitseaduses on nõuetes taimekaitsevahendi kasutaja kohta (muudatus 26.11.2013).

Kreegipuu: Veeseaduse muudatusega ei ole lämmastiku ja fosfori suhe proportsioonis.

Rannik: NTA alal jäi piirnorm haritava maa keskmisena alles, aga mujal võeti sõna „keskmisena“ välja. Seetõttu saab väetamisel piiravaks mitte lämmastik vaid fosfor. 11. veebruaril Sakus toimunud väetamise ABC koosolekul lepidi kokku, et põllumajandustootjad, sh lihavesikasvatavad saavad Keskkonnaministeriumile oma ettepanekud kirjalikult. Lisaks on muudatusel üleminekuajag, mis hakkab kehtima alles 1. juulist.

Mättik: mis saab väljaspeetavate veistega, kui sellised kohustused on veeseaduse alt kehtestatud. Veised on aastaringselt väljas ja väetise kogus tuleks ka sh talvel sellisel juhul vaadata?

Otsus: räägime keskkonnaministeeriumiga veel selle osa kindlasti üle, mis puudutab talvist toimetamist ja fosfori kogust väetamisel.

3. MAK pindala- ja loomatoetuste taotlemine 2014. A (Katriin Rannik)

Post: täpsustus KSM kuni 4-aastase rohumaa nõude osas. Rohumaa on olnud seni kuni 4-aastane, kuid pikendamisel on soov viia see PüR-ks. Kas seda arvestatakse massiivi põhiselt?

Rannik: Kohustus kasvatada muud kultuuri on kohustusperioodi jooksul juba täidetud, kuid ka pikendamise aastal on toetusõiguslik vaid kuni 4-aastane rohumaa. Kui see läheb pikendamisel PüR-ks, siis 2014. aasta eest selle maa kohta toetust ei maksta ja see maa läheb kohustuse vähenemise hulka. Tagasinõuet niikaua ei ole, kui vähenenud pind jääb lubatud vähenemise piiresse. Üle selle nõutakse toetus ka eelmiste aastate eest tagasi.

Taavi Ehrpais: PLK kohustuse kohta, miks ei saa kohustust suurendada? Kust see keeld või nõue tuleb ?

Rannik: PÕM määrusest nr 14.

4. Ülevaade Eesti mahepõllumajanduse arengukava 2014-2020 hetkesisust (Sigmar Suu).

Anti ülevaade mahepõllumajanduse arengukava 2014-2020 ettevalmistamisest ja sisust.

Piirimäe: eesmärgid on küll ambitsioonikad ehkki mahetoetus väheneb?

Suu: Mahepõllumajanduse arenguks ei pea ilmingimata toetust suurendama. Uue arengukavaga keskendumine rohkem sellele kuidas saada tootmist efektiivsemaks ning suurendada mahetoodete tarbimist.

Visnapuu: kas PRIA registrisse kandmiseks, et oleks näha, et on MAHE- kas töögrupp on selliseid ettepanekuid ka teinud just statistika kandmise kohta?

Kevvai: mõte ei ole raha juurde anda ja suunata toetustesse. Mõte on eelkõige see, et see, mis on mahe saaks töödeldud ja kaubastatud mahe märgi all.

Esitati küsimus: Kes kinnitab selle arengukava või läheb valitsusse või mis sellest dokumendist saab?

Seeder: valitsusse ei lähe, see jääb Põllumajandusministeeriumisiseseks töödokumendiks, kinnitab minister.

Kreepuu: kas hakkab sisaldama ka Eesti jaoks perspektiivsemaid mahevaldkondi? Mõni asi takerdub nt. logistika taha ja seal häid lahendusi ei olegi. Kas sellele ka keskendutakse?

Kevvai: üsna palju oli diskussiooniks 2 olulist eesmärki: toodangu kasv ja töötlemise mahud. Arengukavas keskendutakse ka perspektiivsemate valdkondade tuvastamisele, sh koostöövõimaluste selgitamisele. Nõus, et ei peaks keskenduma ainult Eesti tarbijale vaid peaks ka väljapoole vaatama.

Timmo: kui me tahame efektiivsust tõsta, siis tähendab see ka investeeringuid. Kas mahetootja konkureerib tavatootjatega või luuakse võrdsed võimalused mahetootjatele või millised oleksid eelistused?

Seeder: mahedal eraldi MAK-i raames mahetoetus ja lisaks on mahevaldkonnal eelistusi teiste meetmete sees - töötleva tööstuse puhul 10% suurenenud kaasfinantseerimise määr ja põllumajandusinvesteeringutes võimalus osata kasutatud tehnikat. Praegu MAKi eelnõus sees ja see võiks ka anda eelise ja motivatsiooni.

Potissepp: teaduslikku põhjendust ei ole kusagil olnud, et mahetooted on tervislikumad. Mahe on ja jääb nišitooteks, ka vähemalt järgneva 10 a. jooksul ja see on suuresti seotud ka mahetoodete kõrgema hinnaga.

Seeder: kas me kusagilt usaldusväärseid numbreid ka selle vallas saame nt ekspordi ja kogutoodangu numbreid?

Suu: statistikat selle kohta ei ole. Arengukava mõõdikute tarbeks on kavas tellida vastavad uuringud.

Potissepp: ettepanek- las olla adekvaatsed uuringuandmed selle taga. Ekspordinumber- ka seda arvu on võimalik välja võtta ja me ei pea ise tulemata neid asju siin laua taga.

Seeder: MAKi eelarvega tegeleb edasi järgmine valitsus.

Piirimäe: biomajanduse arengukava, kaugel see on?

Lemetti: valmis ei ole, kuid protsess kestab veel.

(allkirjastatud digitaalselt)

Helir-Valdor Seeder

Nõukogu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Triin Kraav

Protokollija